

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

7. köide Tallinnas, teisipäeval, 22. septembril 1925. Nr. 39 (133)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

N. Kõstner: Teravilja toodang ja tarvitus

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts. Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eestiasjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise-
ja väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate
aruanded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated
kaubanduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel

Tellimise hind: aastas Emk. 1000. Väljamaale 2000.
pooles „ „ 500. „ 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
 pooleaastas " 500.— " " 1000.—

Toimetuse: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

7. köide. Tallinnas, teisipäeval, 22. septembril, 1925. Nr. 39 (133)

Sisu: Toimetuse kommentaar. N. Kõstner: Puuvilja toodang ja tarvitus. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 21. septembril 1925. a.

Eesti aktsiapangad Eesti statistika kuu-
1. juulil. kirjas ilmunud bi-
 lansside põhjal 1.
 juul. s.a. võib järeleda, et pankade üld-
 seisukord, niipalju kui see bilanssides aval-
 dub, vähe kergenend on. Nimelt on lae-
 nud kahanenud 27 milj. marga võrra ja
 hoiusummad näitavad väikest tõusu (ümmar-
 guselt 13 milj. marka). Sissetõmmatud lae-
 nude arvel on pankadel korda läinud oma
 passivlaenusid vähendada. Võrdlevad and-
 med tähtsamatest bilansside summadest 1.
 juul. ja 1. juun. 1925. a. ja 1. juul. 1924 a.
 on toodud alljärgnevas tabelis:

Aktsiapankade äriseis:

Aktiiva.	1. juulil 1925	1. juuni 1925	1. juulil 1924
Kassa ja jooksv. arved	126,7	108,9	130,8
Laenud.	2865,9	2893,1	2596,4
Garantiid	970,1	953,9	970,1
Korrespondendid	382,8	310,8	865,3
Passiva.			
Kapitalid	747,9	741,3	724,2
Hoiusummad	1489,3	1476,6	1615,1
Passivlaenud	863,6	890,9	615,9
Korrespondendid	592,2	564,8	789,4
Garantiid	970,1	953,9	966,7
Bilanss.	5222,8	5119,3	5265,3
Aktiiva.	Protsentides bilansist.		
Kassa ja jooksv. arved	2,4	2,1	2,5
Laenud.	54,9	56,5	48,9
Garantiid	18,6	18,6	18,3
Korrespond.	7,3	6,1	16,3
Passiva.			
Kapitalid	14,3	14,5	13,6
Hoiusummad	28,5	28,9	30,4
Passivlaenud	16,5	17,4	11,6
Korrespondendid	11,3	11,0	14,9
Garantiid	18,5	18,6	18,2
Bilanss.	100	100	100

Protesteeritud vekslite arve aktsia-
 pankades on kasvanud kuu jooksul 19,6
 miljoni pealt 23,1 miljoni peale ehk 0,5⁰/₀-ni
 üldbilansist. Läänud aasta 1.VII. oli pro-
 testeeritud vekslite kogusumma 11,2 milj.
 marka ehk 0,2⁰/₀ üldbilansist.

Pankade tulude ja kulude üle käes-
 oleva poolaasta jooksul võrreldes läinud
 aastaga annab ülevaate järgmine kokku-
 võte:

	I poolaasta 1925	I poolaasta 1924
Saadud intressid ja kom.	213,7	205,8
Makstud intressid ja kom.	49,1	50,8
Jooksvad kulud	92,7	79,4
Tulude ülekaal	71,9	75,6

Uus kassa- korraldus riigi kulude alal.

1. oktoobrist, s.t. arve-
 aasta keskel pandak-
 se maksma raha- ning
 kaubandus-tööstusminis-
 teeriumites ja riigikontrollis uus kassakor-
 raldus. Selle korralduse eellugu on lühil-
 dalt järgmine:

Aasta algul töötas niihästi riigikontroll
 kui ka riigikassa kumbki iseseisvalt uue
 kassa- ja arvepidamise kava välja, mille
 järele riiklist raamatupidamist uuesti kame-
 raal-süsteemi peale taheti viia, riigikont-
 rolli soovil 1. juulist. Ministeeriumivahelises
 komisjonis arutati mõlemad kavad läbi,
 mille peale riigikassa oma kava tagasi võt-
 tis ja riigikontrolli omaga ühines. Komis-
 jonis ei leidnud viimane kava heakskiitmist,
 kuid siiski esines riigikontrolli vastava ette-
 panekuga kava maksmapanemise asjus va-
 bariigi valitsuse ees. Ka vabariigi valitsus
 lükkas kava tagasi, mille järele ta maksma
 pandi rahaministri poolt sisemise korraldu-
 sena raha- ning kaubandus-tööstusminis-
 teeriumis ja riigikontrolööri poolt samal
 alusel riigikontrollis. Määruse sisu on kok-
 kuvõetult järgmine:

Alluvad asutused saadavad kõik omad
 väljamaksmiseks määratud arved ministee-
 riumile, kes nad läbi vaatab, õigeks tunnis-
 tab ja oma raamatutest läbi kannab. Iga
 üksiku arve kohta kirjutatakse selle järele
 maksukäsk välja, mis seisab koos kolmest
 osast — konts, maksukäsk ja talong. Kui

arve asju sisaldab, mis mitme eelarve § põhjal tasuda tulevad, siis tuleb selle arve kohta nii palju maksukäsk kirjutada, kui palju paragrahve ta sisaldab, nii et iga isiku, iga paragrahvi ja iga Eesti Panga osakonna jaoks eri maksukäsk kokku tuleb seada. Maksukäsk saadetakse iga päev vastava nimestiku (registri) juures kinnipitseritud pakis käskjalaga allkirja vastu kanderaamatuse riigikontrolli. Riigikontrolli ametnik vaatab nad läbi ja otsustab, kas nad vastavad maksvate seadustele ja riigi eelarvele, kas krediit olemas on, ning viseerib siis need käsud ja saadab edasi riigikassasse.

Riigikassa registreerib kõik maksukäsud, vaatab, kas riigikontrolli viisum olemas on, viseerib omakorda ja saadab siis Eesti Panga osakondadele laiali väljamaksmiseks talongi vastu, mis ministeeriumist rahasaajatele välja antud. Kui riigikontroll maksukäsku ei viseeri, siis saadetakse arve ühes maksukäsupäeva ministeeriumi tagasi, kusjuures ministri võimalus jääb, kui tagasilükatud arve oli tulnud alluvast asutusest, isiklikult riigikontrolloõriga läbirääkida. Kui riigikontrolli ja ministeeriumi vahel kokkulepet ei saavutata, antakse asi valitsusele otsustada. Arvete üle, mis tulnud otse keskasutusest, läbirääkimisi riigikontrolli ja ministeeriumi vahel ei ole ja nad lähevad otsekohe vabariigi valitsusele otsustada.

Riigiametnikkude palkade väljamaksmiseks seatakse kokku palgalehed iga paragrahvi kohta, kirjutatakse rahamaksja ametniku nimele maksukäsk ja see maksukäsk käib samuti kõik eelnimetatud instantsid samas korras läbi. Alluvate asutuste palkade maksmiseks kirjutatakse maksukäsk asutuse juhatuse nimele.

Väiksemate väljaminekute jaoks, nagu majapidamise ja kantslei kulud, päeva- ja sõidurahad jne. antakse igas asutuses vastava ametniku nimele eriaavans. Avansi summad määratakse kindlaks kokkuleppel rahaministri ja riigikontrolloõri vahel ja kirjutatakse samuti iga asutuse, iga eelarvejaotuse ning iga üksiku liitri jaoks eri maksukäsk. Niisugune on üldistes joontes maksmapandud korraldus.

Selle korralduse otstarbekohasust tuleb hinnata kahelt seisukohalt: esiteks riigi kreditoride, s. t. rahasaajate ja teiseks riigi asjaajamise seisukohalt.

Mis puutub esimesse, siis on selge, et siin lõpmata raskustega ja sekeldustega algusest peale tuleb arvestada. Rahasaaja ei saa peale pika arvete läbiviimise protseduuri asutuses mitte raha ega maksu-

käsku kätte, vaid saab ainult selle talongi, mille põhjal ta raha võib kätte saada vastavast Eesti Panga osakonnast, kui maksukäsk ise on suure ringkäigu teinud ja ükskord Eesti Panga osakonda jõudnud. Teadagi ei teatata sellest rahasaajale, vaid ta peab ise selle eest hoolt kandma, et teada saada, kas käsk juba maksmiseks osakonda on jõudnud. See on kahtlemata ühenduses mitmekordsete käikudega pank ja ka arvatavasti teatud juhtumistel kõikidesse teistesse asutustesse, kus maksukäsk vahepeal ringi rändab. Nii muutub raha kättesaamise probleem palju keerulisemaks, kui ta seni on olnud. Et ta ka praegu üsna keeruline oli, seda teab igaüks, kellel vabariigi asutustega arveid õiendada on olnud. Nüüd tuleb kõigile juba tuntud asutustele, kust arveid „läbi peab viima“ veel juurde riigikontrolli ja riigikassa, kus igalpool selle järele tuleb valvata, et maksukäsu liikumine, kui seesugune juba välja on kirjutatud, mitte seisma ei jää. Riigikontroll on väga optimistlik ja arvab, et kogu protseduur ainult paar päeva aega võtab, kuid, kui ette kujutada, et maksukäskude arv, mis riigikontrolli ametnikud eelkontrolli mõttes arvete, seaduslikkusega, eelarvega jne. võrdlema peavad, tuhandeteni ulatab, siis näib küll, et see masin nii kiirelt töötada ei suuda. Siia juurde tuleb veel eriline moment, mis selles seisab, et riigikassa maksukäskusid kinni võib pidada ka juhtumisel, kui kassa seisukord maksimisi ei luba, kuna nüüd see moment arvesse ei tule, kui krediitid vastavale asutusele avatud.

Nii tuleb kahtlemata sellega arvestada, et rahasaajatel riigiga arvete õiendamine palju tülikamaks, kulukamaks ja ajaviitvamaks muutub, mis oma mõju varem ehk hiljem avaldamata ei jäta ka riigile esitavate arvete suuruse kohta. Riigiga töötamine läheb kallimaks ja sellega vastavalt ka riigile enesele tema majapidamine kulukamaks.

Teine küsimus on, kui otstarbekohane kogu protseduur on riigi arvepidamise seisukohalt. Kavaga tahetakse sisse seada kõikide arvete jaoks täieline eelkontroll maksukäskude viseerimise näol, kuna seni eelkontrolli alla käisid ainult lepingud, mille läbi võimatuks tahetakse teha ülekulutusi eelarve järele. Nüüd vastutavad ülekulude eest vastava krediidi käsutajad, uue korra juures aga kaoks muidugi see vastutus. Ministeeriumid muutuks ainult vormilisteks krediitide käsutajaks ja vaataks muidugi kogu asjaajamise peale ainult vormi seisukohast, ning faktiliseks käsutajaks jääks

riigikontroll. Vaevalt on see soovitatav ka lihtsa otstarbekohasuse seisukohalt, sest et riigikontrollis suudaks paar ametnikku vaevalt asjade sisse tungida, kui nad päevas sadandeid maksukäskusid ja arveid peavad läbi laskma. Peale selle võib ka vaevalt oletada, et vähematel riigikontrolli ametnikkudel ülevaade on riigi majapidamise tõelistest ülesannetest igal alal. Nemad võivad veel kergemini lihtsateks vormitajateks muutuda kui vormiliselt ja poliitiliselt vastutavad ministrid. Ministeeriumite arvepidamises suureneks aga töö selle protseduuri läbi mitme võrra, sest et iga päev sadasid maksukäske tuleb välja kirjutada, alla kirjutada, läbi kanda, selle järele korralik saateregister valmistada, pakkida, pitseerida ja käskjalaga riigikontrolli saata. Peale selle tuleks veel suur hulk avansi aruandeid iga kuu läbi vaadata selles asjas allasutustega kirjavahetust pidada jne. Mõni ministeerium, kus palju allasutusi on, peab maksukäskude kirjutamiseks paar ametnikku juurde võtma, rääkimata veel, et kantsleikulud raamatute peale, postikulud, registreerimise kulud jne. suureneks.

Riigikogu on mitmekordselt soovi avaldanud, et kantsleide asjaajamist tuleks lihtsustada, kuna uus korraldus seda veel keerulisemaks ja paberlisemaks teeb. Kogu sellel korraldusel oleks mõte ainult siis, kui ühtaegu uue kava maksmapanekuga kaoks kogu riigikontrolli praegune järelkontrolli aparaat, s. t. tegelikult kogu riigikontroll saaks likvideeritud, sest mis jaoks on seda suurt järelkontrolli veel tarvis kui kõik arved ja rahamaksused mitmekordsest eelkontrollist läbi käivad. Kahjuks ei ole aga sellest kusagil juttu ja riigikontroll kavatseb nähtavasti ka tulevikus oma suurt järelkontrolli aparaati liikvel pidada, olgugi ainult oma enese eelkontrolli kontroleerimiseks.

Riigikassa lubab uue korraldusega ühte asja teostada, nimelt iga päev riigi väljaminekute üle ülevaadet anda, sest et kõik maksukäsud tema juurest läbi käivad. Vaevalt on aga selleks tarvis niisugust raskepärast masinat luua. Oleks täiesti küll, kui Eesti Panga osakonnad igapäev kokkuvõtte annaks riigiasutuste arvetelt väljamaksutud summade kohta, mis niipalju kui meie sellest aru saame, ometi ka praeguse seisukorra juures korraldatav oleks.

Kogu ajal on oma sügavam teoreetiline külg, mis käesolevast korraldusest kõrvalseisjatele just mitte päris teravalt vastu ei paista. Nimelt on see üks osa võitlusest,

mis juba kauemat aega käimas on valitsusasutuste raamatupidajate keskel kahekordse või ühekordse raamatupidamise pärast. Selles asjas ei ole kuni senini üksikutes asutustes mitte ühtlast süsteemi olnud ja iga ametkond on oma süsteemi püüdnud kaitsta. Kuid üldiselt on uued asutused, mis mitte otsekohe endisest Vene korraldusest välja ei ole kasvanud, kahekordse raamatupidamise omaks võtnud. Nüüd on mõnel pool otsusele tulnud, et endiseaja kameraal-raamatupidamise juurde tagasi tuleb minna. See küsimus on suure põhimõttelise ulatusega ja tema pärast vaieldakse õige paljudes riikides, kuid üldiselt võiks siiski ütelda, et kahekordne raamatupidamine ikka enam ja enam pinda võidab. Et see väga pikaldaselt sünnib, tuleb lihtsalt sellest, et kameraal-raamatupidamisel ametiasutustes vanades riikides oma pikk ajalugu selja taga seisab ja ta just selle ajaloolise traditsiooni pärast püsib. Vaevalt teeme sellega edusammu, kui seda traditsiooni ka meil sisse tahame viia ja kasvatama hakkame, kuna, tal praegu juured puuduvad.

Teravilja toodang ja tarvitus.

N. Kõstner.

I.

„E. M.“ kommentaar Eesti põllumajanduse väliskaubanduse bilansist puudutas nähtavasti ühte õrnamat küsimust meie majanduselusel, sest ta kutsus õige mitmelt poolt mõtteavaldusi välja. Ei ole midagi iseäralist selles, kui „Rev. Bote“ oma lugejatele tuhat ja esimest korda selle kommentaari najal selgeks tegi, et kõiges süüdi on agraar-reform, ning et „võrratu suur leivavilja sissevedu on ainuüksi tingitud põllumajanduse toodangu tagasiminekest, mis omalt poolt ainuüksi suurmajapidamiste tükeldamise tagajärg on (v. S.: Estlands Bedarf an Brotgetreide, „Rev. B.“ 12. sept. 1925, harvendus originaalis). See väide on muidugi enam kui ühekülgne, mida v. S. kui objektiivne majandusteadlane küll tunnustama peaks. Väga õieti kirjutab A. S. „Vaba Maas“, et „mõju avaldavad põlluviljakuse langemises sõja-aja tagajärjed“, kas just „rohkem“ kui mõned muud põhjused ja kas põlluviljakuse langemisest ainult „osakene“ tuleb panna maa-reformi teostamise arvele, nagu A. S. seda näha tahaks, on küll ainult maitse küsimus. K a a l u d a neid mõjusid ei saa, ning nende olemasolu eitada, nagu v. S. seda teeb, ka

mitte. Kolmandalt poolt tõendab „Kajas“ (16. sept.) I. G., et Ü. mõisas keskmine rukkisaak olla olnud aastatel 1897–1920 108 puuda tiinult, ja et asundustalude pidajad samadelt põldudelt viimase nelja aasta jooksul üle 80 puuda ei ole saanud. Sellest järgneb, et Ü. mõisas toodang vähemalt 25% on langenud. Missugune „osakene“ maareformi ja missugune sõja arvele tuleb panna, jätame igaühe maitseasjaks. Kahtlemata selge on aga toodangu langemine, mida ka kõige suuremad optimistid, nagu A. S. „Vaba Maas“ mitte ei eita.

Meie ei kuulu nende kilda, kes usuvad, et endine suurpõllupidamine meie maale mingisuguseks majanduslikuks õnnistuseks oli. Esiteks ei olnud meil suuremas hulgas mõisates tegemist mitte suurpõllupidamisega, vaid latifundia-majapidamisega, kus produktiooni-võime ainult väga osaliselt ära kasutatud sai. Et mõisad teravilja kasvatasid ja müüsid, on päris õige, aga sellegi peale vaatamata, vedas maa ka enne sõda vilja rohkem sisse kui välja, nii et ta oma viljaga mitte varustatud ei olnud, ning peale selle on mõisnikkude eneste poolt mitmel juhtumisel seletatud, et mõisate põllupidamine üldiselt võetult ennast mitte ära ei tasunud. See, et mõisad-latifundiad majandusliste üksustena vee peal seisid, ei tulnud mitte nende põllumajapidamisest (muidugi üksikud juhtumised väljaarvatud), vaid tuli sellest, et mõisnikkudel võrratu suured kõrval-sissetulekud olid metsadest, talu rentidest, talude müügist, kõrtsidest, viinamüügi väljaostust, mille eest Balti mõisnikkudele 10 milj. kuldrubla peo peale loeti ja hiljem kõrtsid ilma viinamüügita lubati avada, kusjuures imelikul viisil rendid veel kõrgemad olid kui enne. Kõikide nende sissetulekute peale vaatamata, kasvasid mõisate võlad aasta aastalt, mis omakorda tunnustust annab sellest, et mõisnikkude majapidamine mitte hästi vee peal seista ei tahtnud.

Teiselt poolt usume kindlasti, et agraarreform suure augu on lõõnud meie põllumajanduslike toodangusse, kuid sellest ei tohi järeldada, nagu oleks „Eesti Majandus“ oma viimases kommentaaris mingisugust „müksu“ tahtnud anda maareformile. Reform oli paratamata ja pidi läbi viidama, kuigi põllumajanduse toodangu langemine veel suurem oleks olnud, kui ta tänini on. Küsida võib ainult, kas reformi teostamisel õieti on talitatud ja siin on selge, et suuri vigu on tehtud, mida täiesti asjata on kinni määrida roosiliste seletustega, et meil põllu-

majanduses kõik korras on. Kahjuks ei ole siin kõik korras ja on tarvis suuri jõupingutusi, et asjad korda saaks.

Mitte nende vigade arutamine ei ole praeguse kirjutuse ülesanne. Tahaksime ainult märkida, et meie arvates vaieluses, kumb kasulikum oli, kas endine latifundia-majandus või praegune väikepõllupidamine, esimese seisukoha kaitsjad kahtlemata alla jäävad; kuid sellest ei järgne, et intensiivsed suurpõllupidamised meil võimatud oleks olnud. Viimast asjaolu tõendavad üksikute eeskujulikkude mõisate majapidamised enne sõda. Kui maareformi ainult kui majanduslist reformi võtta, siis oleks kahtlemata tulnud selle eest hoolitseda, et teatud suurpõllupidamised (mitte aga latifundiad) järele oleks jäänud. Kuid Eesti maareform ei olnud mitte üksik majandusline reform, ta oli ka sotsiaalne ja kui soovita-akse poliitiline, ja just sotsiaalsed ning poliitilised momendid mängisid temas väga suurt osa. Meie arvates võib seda täiesti puhtasüdamiselt tunnustada, ilma et see reformi väärtust kuidagi moodi vähendaks. Ta oli nimelt paratamatu majanduslistel, sotsiaalsetel ja poliitilistel põhjustel.

Kuid pöörame oma otsekoheste teemi juurde tagasi. A. S. kirjutab „Vaba Maas“: „Eesti Majanduse“ poolt agraarreformile visatud etteheide on põhjendamatult järsk. Ümberlöökkamatult kindel on küll, et kolme aasta jooksul teravilja sissevedu järjesti kasvanud, kuid et see kasvamine meie oma teravilja produktiooni vähenemisest oleks tekkinud, selle tõenduseks ei ole midagi ette toodud. On ju veel teine põhjus võimalik – tarvituse kasvamine.“

Kuidas on nüüd lugu selle tarvituse kasvamisega? A. S. arvab, näiteks olla ka suhkru ja soola sissevedu kasvanud, ning küsib, missuguse produktiooni langemine siis seda juurdekasvu tingib. Vastuse annab alljärgnev tabel. Neljal aastal on meil üksikute tarvitusainete sissevedu kujunenud järgmiselt (tonnides):

	1924. a.	1923. a.	1922. a.	1921. a.
Heeringad	7882	11.843	6501	13.801
Riis	2431	2473	1570	3423
Kohvi (hubades).	95	295	39	20
Kakao (toor. ja pulbr.)	150	354	334	232
Tee	75	202	168	79
Suhkur	15 868	14.537	14.638	10 463
Tubak (leht. ja kasv.)	797	826	642	287
Sool	23.769	24.198	24.977	13 568
Portsel. teosed	151	312	200	168
Fajanss	199	379	452	254
Klaaskaub. igasug.	761	1311	1361	512

Kummi jalanõud	97	142	113	91
Vill	141	379	427	437
Villane riie	110	315	248	163
Raud	9712	13.371	14.415	8099
Teras	1047	1122	1141	571

Lugejad peavad meid vabandama eelmise pika väljakirjutuse pärast, kuid küsimuse selgitamiseks oleks ta pidanud õieti veel pikem olema. Mis see väljakirjutus siis meile näitab? Iga otsekohene vaatleja peab tõendama, et neist andmetest igatahes mitte mingisugust tarvituse kasvamist välja lugeda ei või. Ennem tuleb juba oletada, et see tarvitus kas ühele kohale seisma on jäänud ehk kahanemas on. Meie maa on väike ja sellepärast tulevad üksikutel aastatel sisseveos tehnilised kõikumised ette. Näiteks võiks heeringate kohta näidata, et meil 1924. a. heeringaid rohkem sisse veeti kui 1922. a. Kui meie aga küsime, kas sellest kasvamisest järgneb, et 1924. a. heeringaid rohkem tarvitati kui 1922. a., siis tuleb seda kategooriliselt eitada, sest et 1921. a. sissevedu kaks korda suurem oli 1922. a. omast ja nii siis 1922. a. tarvituse sisse tulevad arvata suur osa 1921. a. sisse toodud heeringatest.

Samasugune lugu on riisiga. Viimasel kahel aastal oli riisitarvitus keskmiselt väiksem kui eelmisel kahel aastal. Kohvi sissevedu oli 1921. ja 1922. a. väike, kuid selle põhjuseks oli asjalugu, et „Revalise“ kaupadega mitte vähem kui 500 tonni kohvi sisse toodi. Nii on arvata, et meie kohvi tarvituse 1921/22. aastatel suurem oli kui viimasel kahel aastal. Kakao sissevedu oli 1921/22. a. keskmiselt suurem kui 1923/24. a. Tee tarvituse kasvamisest võib vaevalt palju rääkida. Suhkru tarvitus on meil tõesti kasvanud 1922. a. võrreldes tervelt 9%, kuid ei tule unustada, et või ja liha hinnad sama aja jooksul niipalju tõusid, et sisemaa-line või ja liha tarvitus kahtlemata kahanema pidi ja hoopis rohkem, kui 9% võrra. Tubaka sisseveo kasvamine 1922. a. saadik ei ole kuigi suur. Soola tarvitus seisab meil juba 3 aastat ühekõrgusel. Et meil ka muid majatarbeid viimasel ajal rohkem ei tarvitata, kui eelmistel aastatel, näitavad andmed portselaan- ja fajanssteoste, klaaskauba ja kummijalanõude sisseveo langemise kohta. Villa ja villase riide sissevedu on viimasel ajal kahanenud, järjekult pööratakse tähelepanu ülikondade pahemale poole. Raua ja terase sisseveo kahanemine näitab niisama, et meie tarvitus ikka enam ja enam kokkuhoidlikumaks läheb.

Kus on siis nüüd see suur tarwi-

tuse kasvamine, mille pärast meil nii palju on lokku löödud? Iseäranis üks Lõuna-Eesti majandusolude tundja jutlustab juba kauemat aega isiklisest kokkuhoidmisest. Meie ei tea, kuidas lugu isiklise kokkuhoidmisega Lõuna-Eestis on, aga andmed, mis meie rahvamajanduse kohta käivad, näitavad, et meie kokkuhoidmise alal äärmisi pingutusi teeme, palju suuremaid, kui poliitilised jutlustajad, kes kunagi vaevaks ei võta ennast faktilise seisukorraga tutvustada, seda arvavad. Kuid võib olla, oleme püksirihma pingutanud ja selle eest omale lukuse alal palju lubanud.

Jookide sissevedu oli 1922 a. 6917 pd. ja 1924 a. 100,8 tonni. Ei ole raske arvata, et meil siin vähenemisega tegemist on. Siidiriidet oleme sisse vedanud 1922 a. tervelt 148 pd., 1924 a. jooksul 160 pd., sellega tervelt 12 pd. rohkem. Arvatavasti tuuakse suurem osa siidi sisse salakaubana, nii et andmed täielikud ei ole. Salakaubavedajate tegevus on aga viimasel ajal piiratud mitte üksi piirivalvurite valjuse, vaid ka turu kitsenemise pärast. Sedaviisi võiksimet palju andmeid kokku otsida. Mis aga kõik mingisugust tarvituse kasvamist oletada ei luba.

Nüüd tuleme selle küsimuse juurde, mida A. S. ainult riivab. Ta tahab nimelt uskuda, et meie vilja sisseveo kasvamine võimalikuks põhjuseks on tarvitamise kasvamine ja teeb meile etteheite, et meie küsimusest ainult märkusega oleme mööda läinud, et tööpalkade madalus tarvitamise kasvamist ei ole võimaldanud. Meie põllumajandusline statistika on senini nõrk, kuid igalt poolt on ta ülepeaasjalikult tehtud ühte etteheidet – et ta liig optimistiline on toodangu arvestustes. Praegusel korral jätame selle küsimuse lahtiseks ja vaatame, mis siis õieti meie põllumajanduslike toodangu statistika ja vilja sisse- ja väljaveo statistika põhjal meie viljatarvituse kasvamise kohta üelda võib. Selle peale annab vastuse alljärgnev tabel.

Puhas viljasaak ilma seemneta ja vilja sissevedu tootlusaastatel 1921/22 – 1923/24, 30. septembrist 1. oktoobrini, ning sisemaa tarvituseks jäänud vilja hulk (milj. puudades):

Toitl. aasta	Puhas viljasaak	Sisseveo + või väljav. ülekaal	Kokku tarvituseks jään.
1921/22	28,9	- 0,3	28,6
1922/23	27,1	+ 2,8	29,9
1923/24	21,7	+ 5,0	26,7
1924/25	22,6	+ 4,1 (?)	26,7 (?)

Selle tabeli seletuseks peame eestkäit tarvilikuks tähendada, et kahe esimese aasta

andmed on võetud „Eesti põllumajanduse“ teisest vihust lhk. 36, kus täpselt on kalkuleeritud niihästi sisse- kui väljavedu. 1923/24 a. vilja puhassaak oli statistika keskbüroo andmete järele 21,7 milj. pd. Vilja sissevedu on arvestatud kuu-andmete põhjal „Statistika kuukirja“ tabeli-lisades, kus on üldsummas toodud teravilja ja jahu sissevedu, kusjuures jahu on ümber arvestatud teraviljaks, oletades, et teradest 85% jahu saab. 1924/25 aasta puhas viljasaak, mis seni statistika keskbüroo poolt veel avaldamata, on arvestatud järgmiselt: on võetud kogu saak 28,4 milj. pd., ning maha arvatud seemneks eelmiste aastate keskmine 5,8 milj. pd., mis annab puhassaagiks 22,6 milj. puuda.

Vilja sisseveo kohta on andmed olemas ainult kuni juuli kuuni. 1. okt. 1924 kuni 1. aug. 1925 oli teravilja ja jahude sissevedu, kusjuures jahud teraviljaks on ümber arvestatud, 3,4 milj. pd. Kui arvata, et ülejäänud kahe kuu jooksul sissevedu proportsionaalselt edasi kestab, siis veetakse kuni 1. okt. käesoleval aastal sisse 4,1 milj. pd.. See oletus on arvatavasti suurendatud, sest kuuldavasti on viimasel ajal vilja sissevedu väike, sellepärast on ka käesoleva aasta vilja ülejääk tarvitajate jaoks arvatavasti väiksem, kui meie poolt kalkuleeritud arv, mis täpselt ühte läheb eelmise tootlusaasta ülejäägiga.

Mis näitab meile nüüd eelmine tabel? Meie arvates ainult ühte – vilja tarvitus on kahel viimasel tootlusaastal vähem olnud, kui eelmistel, keskmiselt vähemalt 2½ milj. pd. võrra. Kõhjuks ei luba olemasolevad andmed seda küsimust lähemalt analüüseda. Andmetes on nimelt koos tootlusvili

ja loomatoiduvili, nii et raske on oletada, kelle arvel just tarvitus on kahanenud. Selle küsimuse peale saame vastuse, kui statistika keskbüroo omad vastavad kalkulationsioonid üksikute viljade kaupa samal kujul nagu see „Eesti põllumajanduse“ teisest vihust eelmiste aastate kohta tehtud, avaldab. Selge on aga igatahes, et meil siin mitte millegi üle rõõmustada ei ole. Vaatamata sisseveo kasvamise peale, ei ole meil viljatarvitust looma ja inimeste toiduks aastate jooksul mitte kasvanud.

Nii ripub A. S. väide õhus ja ta lisab päris õieti sellele „vist“ juurde, et „teravilja sisseveo kasvamise üheks tähtsamaks põhjuseks on ka vist see, et meie põllumees Daani eeskujul kasulikumaks peab piimakarja peale üle minna ja rohkem maad jõutoidu alla võtta.“ Niisama õhus ripub väide, et teravilja sisseveoks mõjub kaasa ka tema tarvituse kasvamine. Et piimast head hinda saada, ei saada talud oma teravilja ülejääki enam turule, vaid sõõdavad piimakarjale. Need väited tarvitavad veel kõik tõendamist.

Eelpooltoodud andmed on aga seda kurvemad, et statistika keskbüroo järele meie külvipind alaliselt kasvab. (Järgneb).

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

- Agronomia nr. 8. 1925. a.
Maaomavalitsus nr. 13. 1925. a.
„Eesti Politseileht“ nr. 37. 1925. a.
„Ametühisusline kuukiri“ nr. 14. 1925. a.

Kroonika.

Eesti.

(Väljavõtted ajalehtedest.)

Venemaa loodetakse tellimised Eestis. Tellimiste asjus jätkatakse venelastega läbirääkimisi. Tellimiste lepingu allakirjutamist nahatöösturitega oodatakse lähemal päevil. Esialgne tellimine oleks nahavabrikutel umbes 120 miljoni marga väärtuses. Nahka ei ostvat mitte Vene kaubandusline esitus, vaid sellekohane trust.

Edasi kavatsevad venelased osta Eestist tõuloomi umbes 30 miljoni marga väärtuses.

Põllutööstusministerium tahab uue külmetushoone ehitamisele asuda. Põllutööstusministerium on valitsuse ees esinenud uue lõpuliku ettepanekuga, et tarviliseks tunnistataks uue külmetushoone ehitamine riigi kulul ja et selleks 40 milj. mk. riigi 1926. a. eelarvesse võetaks. See oleks aga osa ehituskuludest. Pärast tahetavat lisakrediiti nõuda. Ka tahetavat või

väljaveomaksusid tõsta, kust 10 milj. mk. lississetulekuid loodetakse.

Nõupidamised töösturitega. Mineval nädalal oli kaubandus-tööstusministeriumi juhtival jõududel lähem nõupidamine suur-tööstuse esitajatega ühise platvormi leidmiseks tööstuse edendamise alal. Nõupidamisel selgus, et üks osa vabrikuid omaga välja tuleb, teine osa aga rabeleb tööpuuduse ja krediidi raskustes. Ministeriumi esitajad leidsid, et töösturid peaksid uute turgude leidmiseks väljamaal energilisemalt tegutsema.

Eesti kaubanduslise delegatsiooni sõit Venemaale on kavatsetud umbes septembrikuu lõpul. Eesti-Vene kaubanduskoja juhatuse nõusolekul võivad delegatsiooniga kaasa sõita ka üksikute kaubandusliste ja tööstusliste ettevõtete esitajad.

Turbatööstuse nõukogu uuendamine. Eesti turbatööstuse nõukogust lahkusid ametivanuse järele Eesti Panga direktor J. Kukk ja raudteetülem V. Reinok. Rahaministri ettepanekul kinnitas vabariigi valitsus nad uuesti turbatööstuse nõukogu liigeteks.

Sonda - Mustvee raudtee ehitamine lõpule jõudmas. Mineval nädalal käisid teedeministeeriumi esitajad, tehnika osak. juhataja ins. Pärna j. t. Sonda-Mustvee kiirteepäälise raudtee ehitustööd üle vaatamas.

Raudtee üldpikkusest — 63 klm. Sonda ja Mustvee vahel on roopad maha pandud juba 54 klm ulatusel, kus rongid liiguvad. Jäab välja ehitada Mustveeni veel ainult 8—9 kilom. Raudteevalitsus loodab ehitustöödega juba 1. oktoobriks s. a. lõpule jõuda. Käesoleva aasta eelarves lubatud 8 milj. margast ei jaaku aga tööde lõpuleviimiseks. Tuleb nõutada umbes 5—6 milj. m. lisakrediiti. Tehniliselt olla uus raudtee üsna korralikult ehitatud. Umbes 35 kilomeetrit on raudtee täiesti korda seatud ja täielikult organiseeritud eksploateerimise mõttes. Raudtee on rohkesti kaubavedu kokku tõmmanud. Rohkesti veetakse põllitspuid, propse j. m. s. materjale.

Riigikontrolöör ja Pärnu-Eidapere raudtee. Teatavasti avaldas riigikontrolöör protesti Pärnu-Eidapere raudtee ehitamise asjus. Riigikontrolöör ei pea seadusepäraseks selle raudtee ehitamist, ilma et riigikogu seda vastava seadusega oleks otsustanud. Valitsus andis selle protesti teede- ja kohtuministrile seisukoha võtmiseks. Esimese arvates ei või protestil vormiliselt mingit juriidilist tagajärge olla. Kohtuminister on aga seisukohal, et uute raudteede ehitamise üle otsustamine ei kuulu vabariigi valitsuse võimkonda, vaid riigikogule, kellele ka raudteede ehitamiseks krediidi määramine kuulub.

Vabariigi valitsus otsustas 18. skp. riigikontrolööri protesti tähelepanemata jätta.

Riigikogu kodukorra järele tuleb riigikontrolööri protest harutusele riigi majapidamise aruande komisjonis.

Vene-Balti tehase seisukord. 15. skp. käis rahaminister Sepp ühes oma abide hra Hur'i ja ins. Lu k'iga Vene-Balti tehast vaatamas.

Vene-Balti mehaanika ja laevachituse aktsiaseltsi asjaajaja-direktori K. A. Ovtcharoff'i seletuse järele olla tehase ümberkorraldustööd pärast tehase aktsionäride poolt ülevõtmist juba nii kaugele edenenu, et tehas juba ilma kahjudeta töötab. 1923. a. olid tehase kahjud 40,5 miljoni Emk., 1924. a. 16,5 milj. ja käesoleva aasta esimese poole eest ainult 1,3 miljoni marka.

Kuna käesoleva aasta algupoolel tehase tellimised õige vähesed olid, on nüüd tellimiste arv tuntavalt suurenenud, nii et lähemat ajal 100 töölist juurde võetakse.

Ülalinimetatud andmed käivad seltsi Tallinna tehase kohta. Kui tehase arvetele veel juurde lisada seltsi juhatuse arved, kelle kanda on muuseas kõik protsendid seltsi võlgade (400 milj. m.) eest, siis ei ole veel korda läinud arvetes tasakaalu saavutada, kuid siiski olla siin seisukord eelmiste aastatega võrreldes, tuntavalt paranenu, millele kaasa on aidanud seltsi kõrvalteevõtete paremale järjele tõstmine. Nii andis tehase kolonni eksploateerimine 1923. a. 8,3 miljoni marka kahju, kuna sellest 1924. a. 7,7 milj. marka kasu saadi ja käesoleva aasta esimesel poole umbes 5 milj. kasu on saadud. Samuti annab veevarustus praegu väikest kasu, kuna ta veel 1923. a. 2,5 milj. marka kahju tõi.

Kõige selle tagajärjel on seltsi üldkahjud, mis teatavasti läinud aastal ulatasid 80,7 milj. margani, käesoleva aasta esimesel poolel ümmarguselt 20 milj. marka ja tehase juhatuse loodab, et see summa käesoleva aasta jooksul mitte väga palju ei kasva.

Arvestades seni saavutatud tagajärgedega, loodetakse lähematel aastatel kasu ja kahju arved tasakaalu viia.

Õlleveo tariifi alandamine. 18. skp. otsustati tariifinõukogus õlleveo tariifi alandada, milleks ta 1. klassist üle viia 2 klassi.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaaga.

Juulikuul on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

189 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, 1 vag. majakraami ja 1 vag. vaguni ratta bandaashe.

Kokku 191 vagunit eksportkaupu, 181 saadetust bagaash-kaupu, kaal 5815,1 klgr. ja 1 suure kiiruse kaubasaadetust, kaal 11,5 klgr.

2. Transiitkaupu.

1 vagun tühje viljakotte, 7 platvormi rehepeksumasinaid, 1 vagun rehepeksumasinate tagavara osaid, 1 platvorm traktoriga ja selle tagavara osadega ja 1 vagun segakaupa.

Kokku 11 vagunit transiitkaupu.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

7 vagunit tatrafangu, 1 vagun majakraami ja 1 vagun segakaupa.

Kokku nõukogude Venemaalt tulnud 9 vagunit kaupu, 181 saadetust bagaash-kaupu, kaal 3758,0 klgr. ja 28 suure kiiruse kaubasaadetust, kaal 439,2 klgr.

15—21. augustini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

25. vagunit ajalehe ja trükipaberit, kaal 326,7 tonni; 1 platvorm masinaosadega ja 1 vagun segakaupa, kaal 2,5 tonni.

Kokku 27 vagunit eksportkaupu, 69 saadetust bagaash-kaupu, kaal 2160,3 klgr. ja suure kiiruse kaubasaadetust, kaal 12 klgr.

2. Transiitkaupu.

Käesoleval nädalal transiitkaupa Venemaale saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

1 tsistern bensiini ja 6 saadetust bagaash-kaupu, kaal 1097,5 klgr.

21.—27. augustini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

45 vagunit ajalehe ja trükipaberit, kaal 601,1 tonni ja 1 vagun viljakaitse luukisid.

Kokku 46 vagunit eksportkaupu ja 43 saadetust bagaash-kaupu, kaal 1478,6 klgr.

2. Transiitkaupu.

Käesoleval nädalal transiitkaupade vedu ei olnud. Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

1 vagun odrakliisid, kaal 11,4 tonni; 6 tsisterni bensiini, kaal 64,5 tonni; 3 vagunit rukist ja 1 vagun nisukliisid, kaal 13,2 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt Eestiste tulnud 11 vagunit kaupu ja 32 saadetust bagaashkaupu, kaal 1112,1 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

15-21 augustini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

14 vagunit Aseri tsementi, kaal 224,1 tonni; 3 vagunit 26 eluslamba ja 76 elusseaga; 1 saadetus mimesugust pudukaupa, kaal 525 kgr; 1 vagun paberit, kaal 12,5 tonni; 1 saadetus Tartu „Pain Normal“ leivabriku köpsetatud teraleiba, kaal 370 kgr; 3 platvormi haavapakke, kaal 41,7 tonni; 1 saadetus puuvillaseid kalitse, kaal 1621 kgr. ja 4 vagunit segakaupa, kaal 714 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit suhkrut, kaal 32,6 tonni; 2 tsisterni petroleumi, kaal 25,1 tonni; 3 vagunit heeringaid, kaal 41,1 tonni; 1 saadetus majakraami, kaal 627 kgr.; 1 vagun riisi, kaal 10,9 tonni; 1 platvorm viljatuulamise masinatega, kaal 2560 klg.; 2 vagunit põllurammu, kaal 33,0 tonni; 1 platvorm rauda, kaal 15,4 tonni; 6 vagunit segakaupa, kaal 11,6 tonni; 1 vag. põllutööriistu, kaal 2,1 tonni; 1 saadetus mimesugust pudukaupa, kaal 314,1 kgr. ja 1 vagun emaileeritud kööginõusid, kaal 4,1 tonni.

21-27. augustini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

17 vagunit Aseri tsementi, kaal 259,2 tonni; 2 platvormi spordi paafidega, kaal 285 kgr.; 3 vagunit segakaupa, kaal 2,6 tonni; 1 platvorm haava pakke, kaal 14,4 tonni; 1 vagun 13 elusvasika- ja 13 elusseaga; 1 saadetus mimesugust pudukaupa, kaal 654,1 kgr. ja 1 vagun loomatoidu kooke, kaal 9,6 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

9 vagunit heeringaid, kaal 122,1 tonni; 2 tsisterni bensiini, kaal 25,5 tonni; 1 vagun suhkrut, kaal 16,1 tonni; 2 platvormi spordi paafidega, kaal 120 kgr.; 5 vagunit segakaupa, kaal 7,8 tonni; 1 saadetus sõehapet, kaal 1145 kgr.; 1 vagun kondijahu, kaal 16,5 tonni; 1 saadetus viljatuulamise masinaid, kaal 1001 kgr.; 1 vagun rauda, kaal 15,1 tonni; 1 vagun 2 hobusega; 1 vagun klaaspudelisi, kaal 5,8 tonni; 1 saadetus mimesugust pudukaupa, kaal 12,9 kgr. ja 1 vagun tehnilist rasva.

Ametlikud teated kaubandustööstusministeeriumilt.

Eesti.

Väliskaubandus juulikuus 1925. a. Tänavu aasta juulikuus on Eestisse toodud 39,9 milj. klg. kaupu, 2 veesõiduriista (23,25 reg. tonni mahutavusega) ja 3 eluslooma, kokku 315,8 milj. Emk. väärtuses. Välja veeti 45,1 milj. klg. kaupu ja 2.037 eluslooma 980,7 milj. Emk. eest.

Vahet 1924. a. juulikuu väliskaubanduse andmetega näitab järgmine tabel:

	1000 klg.		1000 Emk.	
	1925. a. juuli.	1924. a. juuli.	1925. a. juuli.	1924. a. juuli.
Sissevedu . . .	59.915,7	41.346,4	815.821	977.575
Väljavedu . . .	45.058,8	31.073,0	980.665	604.145
Sisseveo ülekaal	-	10.273,4	-	373.450
Väljaveo „	5.143,1	-	164.844	-
Üldläbikäik . . .	84.974,5	72.419,4	1.796.486	1.581.720

Väliskaubanduse läbikäik näitab suurenemist kaalu järele 17,30/o ja väärtuse järele 13,60/o võrra.

Bilanss on aktiivne: väljavedu on 20,20/o võrra sisseveost suurem (l. a. juulis oli väljavedu ainult 61,80/o sisseveost. Sissevedu on vähenenud (kaalu

järele 3,50/o ja väärtuse järele 16,50/o võrra), väljavedu aga selle vastu suurenes (kaal - 45,0 ja väärtus 62,30/o võrra).

Üksikute kaubarühmade järele näeme toiduainete sisseveo (4 esimest gruppi kokku) tuntavat vähenemist. L. a. juulis oli neid toodud 476,3 milj. Emk., tänavu aga kõigest 202,5 milj. Emk. eest. Samuti on õlide ja rasvade ning masinate (peale põllutööstusmasinate) sissevedu tuntavalt vähenenud. Selle vastu on väetisaineid tänavu ligi 20 korda rohkem sisse toodud kui mineva aasta juulis. Ka tekstiiltööstuse saaduste sissevedu näitab suuremat tõusu.

Väljaveos on toiduainete-karjasaaduste väärtus tõusnud 230,3 milj. Emk. ehk umb. 2000/o võrra. Samuti on puusaaduste, paberi, tekstiiltööstus-saaduste ja kivide ja muldade väljavedu tuntavalt suurenenud. Vähem on välja viidud kiuaineid 48,8 milj. Emk. ehk ligi 500/o võrra. Järgmises tabelis on toodud andmed üksikute gruppide järele:

	Sissevedu.		Väljavedu.	
	1925.	1924.	1925.	1924.
	+ või -		+ või -	
	juuli juuli		juuli juuli	
	Miljonid Emk.		Miljonid Emk.	
Toiduained-põllusaadus. . .	69,4	241,8 -	172,4	4,3
Toiduained-karjasaadus. . .	3,1	0,2 +	2,9	344,1
Kala.	35,6	55,4 -	19,8	3,2
Muud toidu- ja maitseain.	94,4	178,9 -	84,5	1,3
Elusloomad ja linnud .	0,03	-	-	27,5
Nahk. nahak. ja loomas.	15,7	14,4 +	1,3	26,9
Seemned ja elustaimed .	3,1	7,2 -	4,1	-
Puu.	5,3	3,0 +	2,3	194,6
Paber.	15,4	12,2 +	3,2	85,6
Kiuained	126,2	127,8 -	1,6	53,7
Tekstiilsaad.	115,5	38,2 +	77,3	153,6
Metallid	41,1	31,3 +	9,8	5,3
Metallkaubad	45,2	44,5 +	0,7	2,1
Põllutööstusmasinaid	15,8	7,5 +	8,3	6,4
Muud töö- ja jõumasinaid, transportabimõud	37,0	61,9 -	24,9	3,4
Instrumentid, aparaadid	6,7	4,3 +	2,4	0,6
Kivid, mullad	13,6	18,1 -	4,5	52,9
Kivisüsi, koks, . . .	21,2	24,3 -	3,1	0,1
Õlid, rasvad, . . .	39,6	68,0 -	28,4	0,5
Väetisained	82,6	4,7 +	77,9	-
Keemiaained	21,3	30,4 -	9,1	14,6
Kunstikaubad, muusikariistad ja muud	7,8	3,3 +	4,5	-
Kokku	815,8	977,6 -	161,8	980,7

Kui vaatame juulikuu väliskaubandusbilanssi üksikute maade järele, siis näeme, et sissevedu Hollandist, Lätist, Rootsist ja Belgiast on eriti suurenenud. Märksa vähenes sissevedu Vene- ja Saksamaalt. Ka Inglismaalt on vähem kaupu toodud kui see l. a. juulis sündis. Üksikasjalisemad andmed on toodud järgnevas tabelis.

	Sissevedu.		Väljavedu.		+	+
	1925.	1924.	1925.	1924.		
	juuli	juuli	juuli	juuli		
	Miljonid	Emk.	Miljonid	Emk.		
Belgia . . .	26,2	4,4	+ 21,8	12,1	32,6	- 20,5
Daani . . .	14,6	30,0	- 15,4	33,2	42,3	- 9,1
Hollandi . .	113,4	28,7	+ 84,7	21,8	7,3	+ 14,5
Inglise . . .	87,9	97,1	- 9,2	337,2	221,9	+ 115,3
Läti . . .	41,8	22,7	+ 19,1	45,8	43,9	+ 1,9
Poola . . .	0,6	22,2	- 21,6	1,2	0,3	+ 0,9
Prantsuse . .	8,6	6,5	+ 2,1	7,5	22,3	- 14,8
Rootsi . . .	63,3	39,3	+ 24,0	53,5	23,8	+ 29,7
Saksa . . .	200,4	290,0	- 89,6	336,0	144,4	+ 191,6
Soome . . .	23,4	17,6	+ 5,8	15,4	29,7	- 14,3
Tsheho-						
Slov. . .	23,8	30,2	- 6,4	0,2	0,2	-
Vene . . .	15,2	221,2	- 206,0	73,9	9,0	+ 64,9
Ühisriigid	143,1	137,6	+ 5,5	35,9	0,2	+ 35,7
Muud . . .	53,5	30,1	+ 23,4	7,0	26,2	- 19,2
Kokku	815,8	977,6	- 161,8	980,7	604,1	+ 376,6

Broshüür Eesti kohta ingliskeeles. Tallinnas asuva Briti konsuli, Mr. Montgomery Grove'i, konsulaarreport Eesti kaubandusolude kohta on Board of Trade'i poolt hiljuti avaldatud (hind 1 shilling). „Economist“, kes lühikese kokkuvõtte raportist toob, kõneleb kiitusega tema ülevaatlitusest ja lühidusest. Peale ajalooliste andmete sisaldab ta teateid praegustest oludest. Kõneledes sellest, et Eesti kaubandus Saksa-maaga elav, loeb kirjutaja selle osaliseks põhjuseks, et Saksa ärid lahendamal korraldusi krediidi suhtes teevad. „Krediitide küsimus on alati valus punkt“, kirjutab ta. „Kaebtus on olnud, et Briti kaupmehed krediiti kitsendama kalduvad ja nõuavad, et Eesti kaupmehed Londoni pankades depositeeritud arved avaks, enne kui neile kaup välja saadetakse. Peaks meele peetama, et Eesti äridel, kelledest harvad rikkad on, raske on deposite Londoni pankades pidada, kus protsendid nii väikesed, selle vastu aga kohalik profiit lühikesajalise laenu eest erandiselt kõrge on. Kui Eesti äri usaldatav on, võib tema kohta alati pankade garantiisid saada.“

Edasi tuuakse teateid põlevkiviõõstuse kohta. „Tehas teise järele läheb puu või sõe pealt õlikivi-küttele üle, ja varsti teeb seda ka Eesti raudteesüsteem. Tagajärjeks on muidugi suur süteimpordi kahanemine.“

Briti kaup on Eestis lugupeetud kohal ja kui võist- lejate hinnad mitte palju odavamad ei ole, eelistatakse Briti saaduseid.“

Läti.

Põllumajanduse seisukord. Põllumajandusline seisukord on viimaste nädalate jooksul väga halvaks muutunud. Vihmane ilm on täiesti katkestanud vilja koristamise tööd. Nii Liivi- kui Kuramaal on palju lõikamata suvi-rukist. Kohati on lõigatud rukkid alles sidumata Eriti kannatavad linad. Linade koristamiseks puudub tööjõud. Töötasu on maal praegu väga kõrge. Isegi Semgalis, Leedu piiri ääres, kus tööjõud alati odavam oli, maksetakse meestele ja naistele päeva-palka kuni 1000 rublani. Et põllusaaduste realiseerimine hiljaks jäänud, on põllumeestel tuntavat rahu-puudust märgata. („Latvis“.)

Läti-Poola majandusliste sidemete katkestamine. Läti kaubandusline ühendus Poolaga on teata- vasti katkestatud. Poola tollipoliitika on seiskorra loonud, et Läti väljavedu Poolasse faktiliselt lõppenud. Eriti kannatab selle all Läti kummitööstus, millel suu-

red toimingud Poolaga tehtud, ja kalaasjandus, mis aastate kaupa Poolasse umbes 50% omast väljaveost saadab. On oodata, et välisministereium vastavald samme astub. („Rigas Sinas“.)

Poola takistab Läti loomade väljavedu. „Bri- hva Seme“ kirjutab 10. sept., et viimasel ajal suurt elavust märgata oli Läti loomade väljaveos Tsheho- slovakkiasse. Loomad saadeti transiidina Poola kaudu kord nädalas. Kuid läinud laupäeval, kus jälle suurem hulk loomi saata taheti, ei olla Poola asutused luba- nud neid transiidina saata, seletades, et Lätil enesel niipalju loomi ei ollagi, et ta neid välja vedada võiks ja et loomad Venemaalt tulla. Pika viivitamise järele lubasid poolakad selle saadetuse välja vedada. Sarnane transiidi-keelu motiveerimine, mis täitsa alusetu, on ainult seletatav kartusega Läti võistluse eest, sest Läti loomad leiavad Tshehoslovakkias ikka kindlama turu. Olukordade selgitamiseks sõitis neil päivil Varsavisse Läti kaupmeeste panga direktor.

Poola.

Sisseveokeeld. Poola valitsus keelas määru- sega 11. juulist s. a. järgmiste kaupade impordi: riis, humalad, searasv, kalad (värsked, suitsetatud, konserveeritud) mõne erandiga, kalajahu, shelatiin, olein, margariin ja teised kunstasvad, elustaimed, savist nõud, portselaan, klaasasjad (ka peeglid), kivi- süsi, koks, kummi, vaik (ka poolfabrikaadid) mitme- sugused keemilised happed, värvid, tindid, liimid, vask-, teras-, raudartiklid, lokomotiivid, sõjariistad, päevapildi filmid, muusikariistad, kirjutusmaterjal, nõõbid.

Määrus käis alguses ainult Saksamaalt tuleva kauba kohta, teistest riikidest lasti kaupa päritolutu- nistusega sisse. Nüüd on määrus aga ka kõigi teiste riikide peale laiendatud. Ülevaalmetatud kaupa võib importeerida ainult Poola Kaubandusministeeriumi igakordse vastava loaiga.

Vene.

Külmetusasutuste ehitamine on Venemaal praegu elavamaks päevaküsimuseks. Leningradi sadamas ehi- tatavat enneolemata suurt külmetusmeja või jaoks; praegu olevat ehitus 4-ma korra kallal; tuleva aasta juuniks tahetavat kõik 4 või külmetuskorda ja esi- mene muna jahutusruum avada. Külmetushooneid ta- hetakse ehitada veel Odessas, Rostovis, Novorossiiskis ja Bakus, milleks juba projektid teoksil. („Ekon. Shisn“.)

Loodetav suhkrupeedi saak. „Torg. Prom. Gas.“ teatel on Vene tänavune suhkrupeedi saak tuntavalt suurem kui loodeti. Suhkrupeedi külvipind on 441 tuh. tiinu. Tiinult loodetakse keskmiselt 810 pd. — kokku 358 milj. pd. peete saada. Kaheteistkümnepuudaline perkoviits peete annab läbistikkü 60 naela suhkrut, seega fouseks tänavune suhkrutoodang 53,6 milj. puudani (l. a. saadi kõigest 25,2 milj. pd. suh- krut). Kuna peedi koristamine alles hiljuti algas, võivad ilmad veel tuntavat mõju saagi peale avaldada. Peefide suhkruks ümbertöötamiseks pannakse 125 tehasit käima (l. a. töötas 108). Suhkru rafineerimine sünnib 16 tehases, mille toodang hinnatakse 31,8 milj. puuda peale.

Rootsi.

Tikutrusti tegevusest. Londoni leht „Evening Standard“ sisaldab eriti huvitavaid teateid Rootsi tikutrusti (Swedish Match Company) ja tema „valve“ all oleva „The International Match Corporation“i tegevusest Poolas, Indias, Jaapanis ja Hiinas.

Poolas on I. M. C. välisusega lepingu teinud, mis temale kindlustab kahekümneks aastaks ainuõiguse tikkude valmistamiseks ja müümiseks Poolas. Lepingus nähakse muu seas ette, et S. M. C'i müügiorganisatsioon 25% kogu Poola tikutoodangust tema poolt määratud maadele ekspordeerida võib.

Indias on nimetatud ühisusel juba mitmed tehased. „Ev. Standard“ kõneleb, et kuigi tehased suuri kulusid on nõudnud ja veelgi nõuavad, on kogu toodang siiski suure kasuga müüdnud.

Hiinast ja Jaapanist räägitakse järgmist: „Juba pikemat aega on läbirääkimisi Jaapanis ja Hiinas S. M. C'i ja I. M. C'i poolt peetud Rootsi-Ameerika huvide suurendamiseks Kauges-Idas. Läbirääkimiste tulemuseks on, et kolm tähtsamat Jaapani tikutootmist Rootsi-Ameerika ühisusega on liitunud ja sellepärast peab S. M. C'i seisukorda Jaapani tikutootmises eriti tugevaks pidama.“

Ülevahtoodud teated on annud S. M. C'i pank Londonis, arvatavasti sihiga ühisuse seisukorda maailma tikuturul valgustada. Ühisus (I. M. C.) kavatses nimelt osakapitali suurendada.

Saksaa

Sisevete laevasõidu ja veejõudude kasutamise rahvusvaheline näitus Baselis 1926. a. Baseli linn on otsustanud uue Rheinisadama avamise puhul korraldada 1. juulist kuni 15. septembrini 1926. a. rahvusvahelise näituse sisevete laevasõidu ja veejõudude kasutamise alal.

Näituse korraldamise mõte on tulnud sellest, et jõgede kasutamine laevateedeks sagedasti võimalik on järeleaitamise teel tammide ja lüüside abil. Sarnaste paistuste tegemine tasub end majandusliselt enamasti ainult siis, kui seda peale laevasõidu ka jõusaamiseks võimalik on ära kasutada.

Näitus tahab kõiki sisevete kasutamisse puutuvaid võimalusi näitlikult selgitada. Selleks demonstreeritakse aparate, mudelisi ja kinopilte. Näituse ajal on asjasse puutuvad kongressid.

Väljapandud asjad ei tule hindamise ja auhindadega varustamise alla.

Teated ettevõtete tegevusest.

A/s. „Eesti-Prantsuse panga“ likvideerimiskomisjon teatab, et aktsionäride peakoosolekul otsustati a/s. Eesti-Prantsuse panga tegevuse likvideerida. Ühtlasi kutsus kõiki isikuid ja asutusi, kellel a/s. Eesti-Prantsuse pangalt midagi nõuda, oma nõudmisi likvideerimiskomisjonile üles andma kuu kuu jooksul, 11. septembrist s. a. arvates, äripäevadel kella 10–11 homm. Komisjon asub Tallinnas, Pikal t. 11, teisel korral.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsaoksjonid.

1) 12. oktoobril 1925. a. Pärnus, Kodanikkude klubi ruumes, Orajõe metskonnast 123,41 tiinu, 65 tükis, hinnatud 7.600.064 marka.

2) 13. oktoobril 1925. a. Pärnus, Kodanikkude klubi ruumes: a) Järja metskonnast 86,74 tiinu, 61 tükis, hinnatud 3.609.634 mrk.; b) Karksi metskonnast 117 üksikut puud ja 36,46 tiinu 17 tükis, hinnatud 2.838.064 marka.

3) 14. oktoobril 1925. a. Pärnus, Kodanikkude klubi ruumes: a) Urisaare metskonnast 107,89 tiinu, 73 tükis, hinnatud 5.474.326 mrk.; b) Voltveti metskonnast 54,11 tiinu, 34 tükis, hinnatud 3.857.485 marka.

4) 15. oktoobril 1925. a. Pärnus, Kodanikkude klubi ruumes: a) Lodja metskonnast 60,61 tiinu,

54 tükis, hinnatud 6.177.738 marka; b) Polli metskonnast 556 puud ja 34,19 tiinu, 26 tükis, hinnatud 3.007.242 marka.

5) 16. oktoobril 1925. a. Pärnus, Kodanikkude klubi ruumes, Kariste metskonnast 78,17 tiinu, 123 tükis, hinnatud 6.070.663 marka.

6) 12. oktoobril 1925. a. Tallinnas, S. Roosikrantsi tänn. 12, Harju maakonnavalitsuse ruumes: a) Triigi metskonnast 88,51 tiinu, 79 tükis, hinnatud 3.468.967 marka; b) Kloostri metskonnast 9,96 tiinu, 3 tükis, hinnatud 475.137 marka.

7) 13. oktoobril 1925. a. Tallinnas, S. Roosikrantsi tänn. 12, Harju maakonnavalitsuse ruumes: a) Vihterpalu metskonnast 16,50 tiinu, 6 tükis, hinnatud 686.154 marka; b) Sutlema metskonnast 3,25 tiinu, 7 tükis, hinnatud 78.630 marka; c) Viimsi metskonnast 18,35 tiinu, 8 tükis, hinnatud 1.038.991 marka.

8) 14. oktoobril s. a. Tallinnas, S. Roosikrantsi tänn. 12, Harju maakonnavalitsuse ruumes: a) Anija metskonnast 32,26 tiinu, 11 tükis, hinnatud 1.015.477 marka; b) Rooküla metskonnast 27,68 tiinu, 20 tükis, hinnatud 1.234.994 marka.

9) 15. oktoobril 1925. a. Haapsalus, Haapsalu metskonna metsaülemale kantseleis: a) Rikuldi metskonnast 1561 üksikut puud ja 16,76 tiinu, 27 tükis, hinnatud 775.376 marka; b) Vigala metskonnast 39,19 tiinu, 52 tükis, hinnatud 1.209.857 marka.

10) 16. oktoobril 1925. a. Haapsalus, Haapsalu metskonna metsaülemale kantseleis: a) Haapsalu metskonnast 5,14 tiinu, 11 tükis, hinnatud 46.607 marka; b) Mõtsu metskonnast 121,62 tiinu, 70 tükis, hinnatud 3.139.414 mrk.

Ligemaid teateid müügile tulevate metsatükkide kohta annavad kohalikud metsaülemad ja Metsade Peavalitsus, Tallinnas, Kiriku tänn nr. 4.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinn, Tehnika t. 16-a, tuba 18) – kinnisel – 7. oktoobri s. a. – umbes 820 tosinat viile. Riigi raudteevalitsuse varustusosakond – kinnisel – 4.000 pd. toorest malmi.

Uued aktsiaseltsid ja osühisused.

„Uus Balti Metsatööstuse a/s.“ (New Baltic Wood Co. Ltd.). Tegevusala: Metsade ostmine ja müümine, igasugune metsa ja metsamaterjalide kasutamine, ümbertöötamine ja väljaveldamine; kaubandus-tööstusettevõtete asutamine Eestis ja väljamaal. Asutajad: Robert Ehlers, Aleksei Golubev ja John Clarke. Põhikapital: Emk. 5.000.000, mis jagatud 500 akts. & Mk 10.000. („R. T.“ nr. 147/148–1925. a.)

Uued seadused ja määrused.

Määrus raudtee kaubaveotariifi nr. 24 täiendamise kohta. Vabariigi Valitsuse poolt 15. mail s. a. kinnitatud veotariifi nr. 24 („R. T.“ nr. 103/104 – 1925. a.) III jagu „puumaterjal: a) ... propsid ...“ täiendatakse järgmise märkusega: 1. oktoobri 1925. a. kuni 1. jaanuarini 1926. a. loetakse propsid, pikkusega kuni 2,5 mtr., VII klassi kuuluvateks.

Teedeministeeriumi määrus raudteejaamade nimestiku muutmise kohta. Kaubaveotariifi nr. 24 – IV jaos („R. T.“ nr. 103/104 – 1925. a.) laiarooplise raudteejaamade kaugustabelis näidatud: „Taebla“ jaam lugeda avatuks tariifi jaamana pilettide müügiks, bageashi ja kaupade vastuvõtmiseks ning väljaandmiseks.

Käesolev määrus hakkas maksma 16. sept. s. a. („R. T.“ nr. 149 – 1925. a.)

Loomade ja loomatooressaaduste veomäärus on avaldatud „R. T.“ nr. 149 – 1925. a.

Isiklikud teated.

Varanduse hoolekande muutmine.

Tartu-Võru rahukogu tsiviilosakonna otsuse põhjal 3. novembrist 1924. a. teatab, et otsuse põhjal 8. novembrist 1923. a. Karl Peetri p. **Osol'i** varanduse üle sisseasetud hoolekande ära on muudetud. (R. T. nr. 147/148 — 1925.)

Maksujõuetuks tunnistamine.

Roman **Sadovsky**, Valter **Paas** ja Frol **Stepanov** on maksujõuetuks tunnistatud. (R. T. nr. 147/148 — 1925.)

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Herman **Kopvillem** ja Marta-Helene-Anna **Kopvillem**, sünd. Arras; August **Lifva** ja Marie **Lifva**, sünd. Vaermann. (R. T. nr. 149 — 1425.)

Ärikalender.

23. septembril.

Krenholmi puuvilja - manufaktuuri osaühisuse osanikkude erakorraline peakoosolek, kell 12 p. osaühisuse Tallinna kontori ruumis. Pikk t. 68.

24. septembril.

Maksujõuetu „O/ü. Tallina liimi ja kunstväetisefehase“ kreditorite peakoosoleks, kell 7 p. l. Tallinna-Haapsalu rahukogu ruumis Jaani t. nr. 7, tuba nr. 4.

27. septembril.

O/ü. „**Kask ja Ko.**“ likööri- ja napsivabriku osanikkude erakorraline peakoosolek kell 11 e.l. juhatuse ajulises asukohas, Riia t. nr. 10 „**Baltika**“ vöö-rastemajas, Valgas. Tööstus-kaubandusaktisiaselts **Drommeter ja Ko.** 20. sept. 1925. a. peale määratud era-peakoosolek lükati ettetulnud põhjustel edasi ja peetakse 27. septembril 1925. a. kell 4 p. l. äri-ruumes, Lai t. 5.

29. septembril.

A/s. **Ivar Forsman'i** erakorraline peakoosolek kell 5 p. l. a/s. kontori ruumes, Imanta t. 10.

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	5.—11. aug.	12.—18. aug.	19.—25. aug.	26. aug. 1. sept.	2.—8. sept.	9.—15. sept.
Teravilja ja jahu . . .	81	106	83	149	52	40
Kartulid . . .	1	1	2	3	4	21
Elusloomi . . .	71	104	80	88	79	99
Linu ja takku . . .	13	19	—	29	—	3
Põletispuid . . .	92	177	184	177	180	225
Muud metsa- materjali . . .	238	340	359	372	554	478
Põlevkivi (peale laiaroopalise raudtee tarviduse). . .	292	326	250	289	201	381
Turvast.	9	6	9	5	11	7
Tsementi	54	71	46	42	42	84
Lupja	27	13	19	21	7	6
Muud erakaupa . . .	998	1068	1197	1213	1041	1052
Kokku	1876	2231	2229	2388	2171	2396
Raudtee veod (peale liiva vedude)	337	305	320	312	348	326
Kokku laadit.	2213	2536	2619	2704	2519	2722

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisadefused):

	2.—8. juul.	9.—15. juul.	16.—22. juul.	23.—29. juun.	30. juul. 4. aug.	5.—11. aug.
Teravilja ja jahu . . .	3	9	12	4	4	16
Kartulid	1	4	3	2	1	1
Põletispuid	129	136	92	103	120	63
Metsamaterj.	341	369	271	268	252	198
Linu ja takku	5	3	3	6	7	4
Põlevkivi	91	82	84	89	72	88
Turvast.	9	5	10	13	9	6
Muud erakaubad . . .	203	234	196	187	185	299
Kokku	782	842	671	672	650	675

Turu ülevaated.

Karjasaaduste hinnad Londonis, 12. septembril 1925. a.

Võid:

Daani	222 kuni	— sh. per cwt.
Eesti	—	turul ei ole.
Uus Meremaa	200 kuni	204 " " "
Läti	180 " "	188 " " "
Siberi	170 " "	178 " " "

Daani ja Uue Meremaa või on tõusnud 2-4 sh. võrra per. cwt. Muud sordid püsivad vanal kõrgusel. Paremate sortide hindade tõusu võib seletada peajasjalikult tema vähesuse tõttu Londoni turul. Nõudmine on aga üldistes joontes tagasihoidlik ja vaikne. Raske on vastata küsimuse peale, kas hinnad ka edaspidi tõusma saavad, kuid üks on kindel, et lähema kahe kuu jooksul suuremate saadetuste peale lootust ei ole. Suurt aktiivsust või sisseostmises näitab üles Saksamaa, kes kuni 1. oktoobrini s.a., kuna sisseveo toll või peale maksu hakkab, endale tagavarasid luua püüab.

Bacon:

Daani	116 kuni	124 sh. per cwt.
Rootsi	114 " "	120 " " "
Läti	109 " "	112 " " "

Baconi hinnad on suuresti langenud: Daani — 16 — 17 sh., Rootsi — 20 sh. ja Läti — 16 — 18 sh. per. cwt. Seda langemist tuleb seletada peajasjalikult suureneva sisseveoga Daanist praegu ja edaspidi, samuti tagasihoidliku nõudmisega. Arvatakse, et baconi hinnad selle nädala hindade kõrgusele tükiks ajaks püsima jäävad.

Munad:

Daani	17/9 kuni	20/6 sh. per 120 tk.
Leedu	11/6 " "	15/9 " " "

Hinnad on käeoleval nädalal väikesi tõusu näidanud, mille põhjuseks võiks nimetada osalt läinud kuu munade sisseveo vähenemist. Sel nädalal oli odavamate sortide peale nõudmine parem.

Linaturg.

Dundee's maksis Võru-Petseri lina 105 naelsterlingit tonn, seega kallim teistest Balti linadest, kuna Shvanenburg 102 nstrl. 10 sh. ja Livonia 97 nstrl. 10 sh. maksid. Ostetakse väga vähe — ainult väikesemad hulgad on köietegijatele müüdnud. Uue lõikuse ootel on turg eriti vaikne.

Chent'is paranes turg augusti viimastel päevadel. Nõudmine kõikide sortide järele on endisest elavam, pakkumine on ka suurem — nii et nõudmised enamasti rahuldatakse. Takkusid nõutakse palju; hinnad tõusevad, takkusid peetakse aga liiga kalliks linadega võrreldes

Rahaturg.

Eesti panga äriüks.	(Miljon. mark.)			Liikumine
	15.IX.	7. IX.	15.VIII.	
Aktiva.	1925.	1925.	1925.	7.IX.-15.IX.
Kassa	896,3	935,3	996,0	- 39,0
Kuld, hoiumad ja välisvaluuta kassa, millest maha arvatud väliskohustused	7.23,7	673,6	596,0	+ 50,1
Sellest korresp. välusv. „Loro“ debet	90,4	90,4	90,3	—
Välisv. vekslid	228,1	229,2	234,9	- 1,1
Diskont. vekslid	1.707,6	1.706,9	1.695,6	+ 0,7
Mitmes. kindl. laenud	3.549,8	3.541,9	3.638,0	+ 7,9
Sellest akkred. ja gar. laenud	487,5	511,5	617,1	- 24,0
Mitmes. nõudm.	495,0	481,0	496,0	+ 15,0
Passiva.				
Kapital ja tagavara kapitalid	462,3	462,3	462,3	—
Pangatahed	2.250,0	2.250,0	2.250,0	—
Hoiumad	4.268,0	4.219,7	4.261,0	+ 48,3

Sellest riigik.

hoiumad 2.574,8 2.560,5 2.546,0 +14,3

Akkreditiivid ja

garantiid 497,6 522,4 549,4 -24,8

Valuuta juurdekasv on aruande nädalal kahekordselt muutunud võrreldes eelmise nädala suurenemisega: - 50,1 milj. mk. 28,1 milj. marga vastu. Välisvarade reservid on tõusnud seega 723,7 milj. mk. peale, missugused tagavarad pangal viimast korda neli kuud tagasi s. t. aprilli lõpul olid. Kullakatteks kuuluvad kohustusvabad välisvarad ulatavad 1.174 miljoni marga peale andes 3,326 miljoni tsirkulatsiooniuures 35,3% lise kätte.

Asjaolu, et või ekspordist saadud valuuta juba mõni aeg vabaks lasti ja see erapankadesse valgus ning et nüüd juba seal Eesti Panka tagasi tulema hakkab, sest erapankadel pole, enesestmõistetavalt, suuremal hulgal eestimarkasid tagavaraks, tõendab eraturu küllastusest välisvaluutast.

Kassa näitab 39 milj. mk. vähenemist, kuna hoiumad 48,3 milj. marga võrra kasvanud. Laenude liikumises osutasid diskonteeritud vekslid 0,7 milj. mk. suurenemist, kuna väljamaa vekslid 1,1 milj. mk. võrra kahanenud. Kontokorrent laenud näitavad 7,9 milj. margalist tõusu, mis võrdlemise väike sügisel viljarealiseerimis hooajal. Mitmesuguste nõudmiste suurenemist 15 milj. marga võrra ei saa mitte vaadata kui laenude juurdekasvu.

Viimased välisbörsede kursid.

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1924 a.	1925. a.		1924 a.	1925. a.		1924 a.	1925. a.		1924 a.	1925. a.	
	18. IX	13. IX	18. IX	18. IX	13. IX	18. IX	18. IX	3. VIII	15. IX	18. IX	13. IX	18. IX
Naelsterling	-	-	-	16.81	18.065	18.06	178.65	192.95	192.50	4.4637	4.8475	4.8468
Dollar	4.4612	4.8475	4.8471	3.7575	3.73	3.7275	3.985	39.70	39.70	-	-	-
Prantsuse frank	84.08	103.25	102.45	20.05	17.50	17.65	214	187.50	188.00	-	-	-
Helveetsia frank	-	-	-	71.00	72.05	71.95	-	-	-	-	-	-
Rootsi kroon	16.77	18.07	18.07	-	-	-	10.62	1066	1085,50	-	-	-
Soome mark	178,50	192,00	192,20	94,15	94,05	93,95	-	-	-	Praga		
Daani kroon	26.28	19.68	19.63	63.70	91.06	91.25	6.79	9.95	987	1924 a.		
Hollandi gulden	11.618	11.85	12,058	144.75	149.90	149.80	15.37	16.01	15.98	18. IX	13. IX	18. IX
Eesti mark	-	-	-	-	-	-	9.55	10.60	10.60	7	9.125	9.125
Kuld per unts	92/5	84/11,5	84/11,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Üks naelsterling Londoni pankades Mk. 1.850
100 Eesti marka Berliini börsel 7.IX Rmk. 1.133

Vaatamata katsete peale Londoni börsel tagasi hoide naelsterlingi langemist, väljendab kurss New-Yorgi börsel vääramatud tagasiminekut.

31. aug. - 4.854
8. " - 4.850
13. " - 4.8475
18. " - 4.8468

London püüdis peale langust 4.846 peale uuesti tõusta 4.847 peale, missuguse kursi juures ta ka praegu peatub, kuid pole suutnud New-Yorgi peale mingit mõju avaldada. Seal arvestatakse kainelt Inglismaa majandusliste raskustega, mis õige tõsised.

Parandavalt frangi kursi peale on mõjunud Caillaux tagajärjerkas reis Inglismaale ja õige paljutöötavad väljaveetud reisu tagajärje kohta Washingtoni võlgade komisjoni ette. Nädala jooksul paranes frank ühe punkti võrra, mis küllalt rahustab, silmaspidades, et juba mitu kuud on püsinud 103 ümber. Sellega koos näitab ka Belgia frank paranemist, kuna Itaalia liir püsib.

Skandinaavia valuutadest näitab Norra kroon uut paranemist, kuna Daani kroon tagasiminevat tendentsi asutab, ja Rootsi kroon vähesete kõikumiste juures püsib.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud : nisu pehme, kõrgem sort			Pekk, eksport., I s.		—
" Ameerika ja Inglise	pd.	870—915	Õlikoogid, linaseemne	"	330
" söre, kõrgem sort			" päevalille	"	315—
" Ameerika ja Inglise	"	910—920	" soja	"	360
" rukki	"	310—325	" puuvilla	"	—
" püül	"	510—520	" palmi	"	—
A/S. Rotermanni tehased			" Kookus	"	300—
jahu nisu pehme ja söre	"	800—910	Nisukliid	"	220—
" " " " " "	"	—	Rukkikliid	"	—
"J. Puchk ja Pojad"			Puuvillane riie, Bjas.	ars.	48,25—54
jahu nisu pehme	"	810—930	" Mitkal.	"	34,50—41,25
" söre	"	810—930	Lina, Liivi R.	pd.	—
Nisu, Eesti	"	450—480	" Petseri	"	—
" " " " " "	"	—	" Võru	"	—
Rukis Eesti	"	300—	" Tartu	"	—
" Poola	"	275—285	Linaseemne õli 87½ 0/0 basis	"	360—
Kaerad, toidu, väljamaa	"	—	98 0/0 " "	"	400—
Odrad, õlle	"	—	Takud, Codilla I.	"	—
Herned, rohelistes, Eesti	"	—	" II.	"	—
" " Hollandi	"	580	Kanep I. sort	"	—
Riis, Burma II.	"	710—720	" II.	"	—
Kartulid, eksport	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	48—49
piirituse	"	—	" Newcastle	"	45—46
Kartulitärklis „Superieur“	"	800—	" sepa	"	48—49
Piim, pudelites	ltr.	17—	Koks, valu	"	70—75
Või, eksport I sort.	pd.	4960—5040	" gaasi	"	85—
" II. sort	"	—	Põlevkivi, I. sort	"	10
Margariin, väljamaa	"	2080—2360	Põlevkivi II. sort	"	7,50
" " " " " "	"	—	" III.	"	5
Kaseiin Eesti	"	700—900	Põlevkivipigi	"	200
Juust, „Schveitsi“ kodumaa	pd.	2800—2900	Raud sordi	"	260—270
Munad, eksport I. s. (kast 1440 tk.)	"	12.960—13 680	" latt	"	—
" II. s. (kast 1440 tk.)	"	11.520—12.240	" viits.	"	410—480
Kakao, Hollandi	"	2400—2600	Raudplekk	"	370—535
" Inglise	"	1800—	" tsingitud	"	700—740
" Ameerika	"	—	Raud talad	"	280—300
Kohvi, Rio, Santos j. n. e.	"	5600—5800	Teras Inglise	"	—
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	6200—7600	" Saksa	"	—
Tee, lahtine, orange Pekoe, Tseilon	"	7800—8200	" nikkel	"	—
" Pekoe, broken, Java	"	—	" vedru	"	480—500
" Orange Pekoe, Java	"	7200—7600	" valu	"	—
" Moning. Hiina	"	4400—4800	" tööriistade	"	1200—1400
Suhkur, peenike, valge, Dantsigi	"	—	" talla	"	—
" " " Saksamaa	"	—	Malm	"	170—200
" " " Ameerika	"	—	Inglistina	"	9000—9500
" " " Tsch.-Slov.	"	745—750	Seatina	"	1400—
" " " Belgia	"	—	Vaskplekk, punane	"	3600—4200
" " " Poola	"	—	" valge	"	3600—4000
" " " Jaava	"	735—740	Tsinkplekk	"	1700—1800
Siirup, kartuli 420/0.	"	900—	Masinaõli, Vene, Nobel nr. 6.	"	600—640
Glükoos	"	900—	" Ameerika	"	580—620
Sool, lahtine, Vene	"	50—52	" Motor	"	750—900
" Saksa	"	51—53	" Ameerika autoõli	"	975—1200
" Hispania	"	—	" Ameerika vacuum Oil Co.	"	1250
Heeringad, Yarmouth, „Matties“	tünn	3600—3800	Linaseemne õli	"	1600—1740
" „Matfulls“	"	4000—4200	Värnits	"	1750—1780
" Shotti, „Matties“	"	5200—5300	Tsilindriõli, Vene	"	650—950
" „Matfulls“	"	6000—6200	" Ameerika 280 ^o	"	650
" Norra	"	2500	" 320 ^o	"	1035
" Islandi	"	—	Põlevkiviõli	"	180—210
Liha, sea, I. sort	pd.	2000—2080	Nafta, Vene	"	250—
" looma, I. sort	"	800—1200	" Ameerika	"	220—
			Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	"	250—260
			" Ameerika	"	250—260

Tallinna börs kursisedel

Bensiin, Vene	pd.	600—640
Ameerika		660—640
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Pesuosoda, väljamaa	pd.	220—230
kodumaa		220
Seebikivi 76/77 ³ / ₀ , Vene	"	560—580
Värvid, nigrosiin vees sulav, välj.	"	9200—10000
tsinkvalge väljamaa	"	1500—1850
tinavalge	"	1400—1820
ooker	"	350—430
Väetisained, salpeeter, Norra	"	—
" Tshiili	"	420
" superfosfaat 17—18 ³ / ₀	"	—
" " 18—20 ⁰ / ₀	"	675
" Thomasjahu 17—18 ⁰ / ₀	"	590—
"	"	—
"	"	—
" Kaalisool 30 ⁰ / ₀	"	670—
" 40 ⁰ / ₀	"	840—
" Kainiit 12 ⁰ / ₀	pd.	—
Väävelhapuammoniak	"	2750
Lubjalämmastik	"	1850
Paber, rotatsioon	"	440
Tsement, Portland, Port-Kunda		
pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Aseri	"	770
Kriit, toores	pd.	110—115
" pestud	"	125—135
Asfalt	"	120
Kivitõrv	"	240—280
Puutõrv	"	380—450
Lubi	"	50
Kips, tükkides	"	25
" jahvatatud	"	35
" krohvimise	"	45—70
Telliskivid, I. sort, tuhat.	"	5500—6000
Tuletikud, origin. kast (5000 toosi)	"	5900
Tallanahk, Eesti nahast	"	5400—5600
" Ameerika nahast I. s.	"	6000—6600
" " II. s.	"	5400—5800
Puumaterjalid, D/BB	"	—
" propsid; 7×7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20 ⁰ / ₀ kaski, k. sld.	"	—

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin	tonn sh.	18/—
" — Ghent	"	20/—21/
" — Dundee	"	32/6—
" — Belfast	"	—

Takud

Puumaterjalid D/B/B/	Standard	
Tallinn — London	sh.	39—41/—
" — E.C.C.P. (Ingl. Ida ja		
" Lääne rand)	"	38—39/—
" — Antwerpen	"	—
" — Southampton	"	—
" — Manchester	"	—

Segakaup

Tallinn — Stettin	tonn sh.	12—20/—
" — London	"	—
" — Stockholm,	"	Rk.10—20/—

Või

Tallinn — Stettin	tünn sh.	1/6
-----------------------------	----------	-----

Kartulid

Tallinn —	tonn Rk.	—
---------------------	----------	---

		14.IX.	16.IX.	18.IX.
1 dollar	O.	372	372	372
	M.	375	375	375
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1805	1805	1805
	M.	1820	1820	1820
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8850	8850	8850
	M.	8975	8975	8975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	937	937
	M.	947	947	947
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.100	10.100	10.100
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	9125	9350	9050
	M.	9325	9550	9250
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1745	1745	1745
	M.	1790	1790	1790
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.975	14.975	14.975
	M.	15.200	15.200	15.200
	T.	—	—	—
100 Laffi	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1110	1110	1110
	M.	1135	1135	1135
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1525	1535	1520
	M.	1565	1575	1560
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	7700	8025	7650
	M.	7900	8225	7850
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1635	1635	1620
	M.	1675	1675	1660
	T.	—	—	—
100 Helveetsiafr.	O.	7200	7200	7200
	M.	7300	7300	7300
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1900	1900	1900
	M.	1935	1935	1935
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	52,50	52,50
	M.	54,00	54,00	54,00
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—